

Завгородній Ю.

(Київ, Україна)

Остапенко М.

(Запоріжжя, Україна)

САКРАЛЬНА ДОМІНАНТА ОСТРОВА ХОРТИЦЯ

Топокосм культури як такої, а не лише архаїчної, передбачає наявність ієрархічно організованого і структурного, неоднорідно оформленого простору, де визначальною ознакою виступає зростання сакральності від периферії до центру. Вона виявляється онтологічно вкоріненою як до свідомості людини, так і навколишнього простору. За рахунок цього відбувається виявлення таксономічних структур, які набувають свого закріплення та фіксації через залучення певних механізмів. Проте, далеко не кожна культура спроможна не лише виявити і зафіксувати такі священні точки простору, але й зберегти їх цілісну первинність протягом тривалої історичної доби без відчутних деформацій.

До такого місця, яке може бути віднесеним саме до сакрального виміру топокосму української культури, на наш погляд, належить о.Хортиця.

Це припущення знаходить своє підтвердження у: 1. Надзвичайно своєрідних для степової зони ландшафтних умовах острова і його геофізичному розташуванні (острівне положення серед священних вод Борисфену – Дніпра; вихід українського кристалічного щиту у вигляді скелястого масиву висотою до 40 м і це - над значно підвищеним Каховською греблею рівнем води; знаменуваша переходу від небезпечних дніпровських порогів до країни Гілеї, що разом створює вражаючу відміну Хортиці від довкілля для сприйняття людини).

Про важливість місцезположення, як для людського сприйняття, так і гармонійного функціонування священних місць, свідчить не лише традиційний досвід, а й сучасні дослідження Фурдуй Р., Швайдак Ю., 1992; Файдып ., 1993; Елваде М., 1994 та ін.). 2. Наявність місць сакрально-ритуального призначення з космогонічною семантикою першого й другого рядів творення й створення світу:

культурий комплекс доби бронзи (Остапенко М.,1992), що символізує творення Космосу зі Світового Яйця;

ймовірне місце народження першопредка скіфів (Зміїна печера);

загальнослов'янське святилище (Багрянородний К.,1989) біля священного дубу - світового дерева.

3. Збереження первісного архетипу острова як сакрального центру на міфопоетичному й підсвідомому рівні до теперішнього часу. Символ "Небесної Хортиці", усвідомлення Хортиці українською Шамбалою (Молодь України, 1990 - 6.09; Хитрук В., 1990). Запропонований розгляд о.Хортиці в сакральному вимірі не є завершеним і потребує подальшого комплексного вивчення з урахуванням реконструкції архаїчного світогляду, власне досліджень на Хортиці щодо розширення картографії та осмислення

культурних місць, залученню досвіду тих культур, які зберегли уявлення наявності сакрального(-их) Центру(ів) і досьогодні. Цілком імовірно, що, розширюючи погляд "священної географії" на територію всієї України, вдасться виявити існування цілої мережі вказаних центрів із різною сакральною напругою.

Мабуть, також варто зазначити, що звернення до сакрального виміру топокозму української культури має свої витоки саме в перехідний для неї період.

Ромашок Л.
(Кам'янець-Подільський, Україна)

УКРАЇНСЬКІ ВИТОКИ РОСІЙСЬКОГО ТЕАТРУ.

Аналіз становлення російського національного театру дозволяє зробити висновок про наявність трьох напрямків, які пояснюють його витоки.

Представники першого, офіційного, як за часів Російської імперії (Арапов П.А.), так і в радянський період (Державіна О.А., Москвічова Г.В., Кузьміна В.Д., Асеев Б.М.), вважали, що російський театр розвивався на основі засвоєння національних традицій та досвіду європейського театру. Український театр до європейського в них не належав.

Другий напрямок представлений поглядами, що витоки російського театру - в Україні. Росія ж - це країна без усяких культурних традицій. У свій час ректор Кам'янець-Подільського університету п.Огієнко писав і говорив своїм студентам, що прожити без України в Росії на той час було неможливо.

Третій напрямок започаткований М.Костомаровим і підтриманий деякими сучасними дослідниками (Сафронова Л.А.). Його суть - витоки російського театру дійсно в українській культурі XVI-XVIII ст., але в основі цього - європейсько-українські взаємини.